

ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
ตำบลแม่ลาน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน



คำขวัญตำบลแม่ลาน

“แดนอุทยาน ลานทุ่งผาเวียง ลือเลื่องพระพทธบาท ฝ่ายแม่หาดแหล่งน้ำงามเลิศล้ำตำบลแม่ลาน”

สภาพทั่วไปตำบลแม่ลาน

ตำบลแม่ลาน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอลี้ ห่างจากที่ว่าการอำเภอลี้ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1087 สายลี้-แม่ลาน-ผาต้าย ระยะทาง 23 กิโลเมตรถึงที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน (บ้านห้วยทรายขาว) และห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 128 กิโลเมตร

การติดต่อกับตลาดและที่ว่าการอำเภอ มีรถรับจ้างแบบไม่ประจำทาง เป็นรถกระบะเล็ก(ปิคอัพส่วนตัว) เนื่องจากไม่มีความแน่นอนทั้งจำนวนรถและเวลาที่ออก ส่วนมากจะออกจากหมู่บ้านมาตลาดหรือติดต่อธุระที่ว่าการอำเภอตอนเช้าและกลับตอนสายหรือตอนบ่ายวันเดียวกัน คิดค่าบริการเที่ยวละ 20 บาทไปกลับ 40 บาท

ภูมิประเทศและอาณาเขต

ตำบลแม่ลานมีพื้นที่ทั้งหมด 179 ตารางกิโลเมตร หรือ 111,875 ไร่ ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ภูเขาสูงและที่ราบสูงระหว่างเขามีแม่น้ำแม่หาดความยาวประมาณ 30 กิโลเมตร ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำปิงไหลผ่านจากต้นน้ำในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ผ่านบ้านผาด้ายเหนือ บ้านผาด้าย บ้านหนองมะลือ บ้านห้วยทรายขาว บ้านแม่ลาน ที่มีห้วยแม่ลานไหลมาบรรจบ ผ่านบ้านแม่กองวะ ลงอ่างเก็บน้ำแม่หาดแล้วไหลต่อไปลงทะเลสาบ น้ำปิงที่ตำบลปงทุ่ง อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ โดยจะมีน้ำไหลในช่วงฤดูฝนเท่านั้น มีลำห้วยสาขาที่สำคัญ เช่น ห้วยแม่ลาน ห้วยจะกา เป็นต้น การทำการเกษตรจึงต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลปงทุ่งอำเภอดอยเต่าจังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลนาทรายอำเภอลี้จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลลี้อำเภอลี้จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลก้ออำเภอลี้จังหวัดลำพูน

ประชากร

จำนวนประชากรทั้งสิ้น จำนวน 3,036 คน โดยจำแนกดังนี้

ประชากรชาย จำนวน 1,563 คน

ประชากรหญิง จำนวน 1,473 คน

จำนวนครัวเรือน จำนวน 977 ครัวเรือน

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาตำบลแม่ลาน

มีเรื่องราวและตำนานในอดีตที่เล่าสืบต่อกันมายาวนาน ในสมัยตอนที่พระนางจามรีปกครองเมืองลี้ ได้มีพวกกะหรือชาวลัวะ มาตีเมืองลี้ ได้มีการสู้รบกัน และพวกกะได้นำสร้อยแหวนทองคำที่ลักขโมยมาจากเมืองลี้ มาฝังที่บริเวณบดออยทางทิศตะวันออก และได้มีการปลูกต้นลานไว้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ ต่อมาได้มีการเรียกชื่อ ดอยนี้ว่าดอยกิวลาน

ตำบลแม่ลาน มีประชากรพื้นเมืองดั้งเดิมที่สืบเชื้อสายมาจากชาวลัวะ โดยมีหลักฐานการสืบทอดจารีต ประเพณีการนับถือผีของชาวลัวะหลายอย่างต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน หลักฐานของแหล่งโบราณสถาน “ผาเวียง” ที่อยู่ในพื้นที่อุทยานระหว่างบ้าน หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 4 ปรากฏเห็นซากโบสถ์ กำแพงเวียงบางส่วน แต่ยังไม่ได้มีการสำรวจกันอย่างจริงจัง สันนิษฐานว่าอาจเป็นเวียงดั้งเดิมของชาวลัวะ ด้วยมีชาวบ้านขุดพบ โบราณวัตถุเป็นหม้อกลั่นแร่เหล็กพบที่บ้านห้วยทรายขาวและพบร่องรอยของบ่อแร่โบราณหลายแห่งในตำบล

ในราวปี พ.ศ.2467 มีการอนุมัติสัมปทานการทำไม้สักให้แก่บริษัทบอมเบย์เบอร์มา จำกัดในเขตลุ่มน้ำแม่หาดโดยมีหลักฐานว่า พ่อหนานตา (ธำมรงค์ ติงสุภา) ชาวบ้านนาเลียง ได้มารับจ้างปางไม้ โดยจัดหา ช่างสาร อาหาร เสาียง มาส่งยังปางไม้ ให้นายห้าง (คำที่ชาวบ้านเรียกชาวต่างชาติสัญชาติอังกฤษที่มาทำธุรกิจทำไม้ในพื้นที่) มีการตัดไม้แล้วไหลท่อนซุงไปตามลำน้ำแม่หาดไปรวมหมอนลงแม่น้ำปิงที่อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีการนำแรงงานจากภายนอกเข้ามาทำไม้ในพื้นที่ จนถึงเกิดเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2484)บริษัทบอมเบย์เบอร์มาซึ่งเป็นบริษัทสัญชาติอังกฤษต้องหยุดกิจการลง คนงานทำไม้บางส่วนได้ แต่งงานอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่อ ซึ่งพ่อหนานตาเห็นพื้นที่ทำเลดี จากการที่มีการตัดต้นไม้ใหญ่และขนออกไปแล้ว จึงได้จับจองเป็นพื้นที่ทำไร่ ต่อมาได้ไปชักชวนญาติพี่น้องเข้ามาจับจองอยู่อาศัยอย่างถาวรตั้งชุมชนอยู่ริมน้ำแม่หาดประมาณ 15 หลังคาเรือน โดยเรียกชุมชนนี้ว่า “บ้านแม่หาด” แต่จากสภาพภูมิศาสตร์ที่มีหน้าผาอยู่ทางทิศใต้ของชุมชนจึงมีชื่อเรียกชุมชนอีกชื่อหนึ่งว่า “ผาใต้” แต่สำเนียงของคนท้องถิ่นออกเสียงเป็น “ผาด้าย” เมื่อมีความเป็นปึกแผ่นจึงได้จัดตั้งเป็นชุมชนหมู่บ้านในเวลาต่อมา

ในปี พ.ศ.2507-2517 ได้มีการให้สัมปทานไม้กะยาเลยแก่ บริษัทไร่ไพพรรณา จำกัด โดยมีบริษัทพนาสิทธิ์ จำกัดเป็นผู้รับช่วง(บางส่วน) ได้เข้ามาทำไม้ในเขตป่าแม่หาดและป่าแม่ก้อ และได้มีการปลูกสวนป่า

ทดแทนในเขตบ้านผาด้ายและบ้านเด่นหม้าจนถึงปี 2519 บริษัททำไม้ได้นำเอารถมาเกรดทำถนนจากปากทางอำเภอลี(ข้าง รร.เวียงเจดีย์) มายังบ้านแม่ลาน แม่กองวะ ไปจนถึงบ้านปาง อำเภอดอยเต่า เพื่อชักลากไม้ออกไปจากพื้นที่ เมื่อการคมนาคมสัญจรดีขึ้น ก็มีประชาชนแถบบ้านป่าหก บ้านม่วงสามปี บ้านโป่งหลอก บ้านปวงคำ เข้ามาจับจองพื้นที่ เข้ามาเลี้ยงวัว-ควาย ทำไร่ ปลูกถั่ว ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

ในปี พ.ศ.2518 ได้มีการสำรวจแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงและได้มีการตั้งด่านตำรวจป่าไม้ขึ้นที่บ้านผาด้าย เพื่อเข้มงวดตรวจตราการลักลอบขนไม้โดยผิดกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในชุมชนได้มีสายสัมพันธ์ของผู้มีอำนาจและอิทธิพลเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการทำเฟอร์นิเจอร์ไม้สักที่จังหวัดแพร่และจากตำบลป่าไผ่ เคลื่อนย้ายเข้ามาลงทุนทำไม้ในพื้นที่ มีการนำเอาเลื่อยวงเดือนเข้ามาใช้เป็นครั้งแรกในตำบล (เลื่อยวงเดือนนั้นถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแปรรูปไม้สัก) แล้วเครือข่ายผู้มีอิทธิพลดังกล่าวก็มาจ้างชาวบ้านตัดไม้สักมาแปรรูป และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายขนไม้แปรรูปส่งไปถึงจังหวัดแพร่และออกไปนอกตำบลได้ จากตัวอย่างของขบวนการที่ชาวบ้านพบเห็น ทำให้ชาวบ้านได้เข้ามาแย่งชิงรักษาผลประโยชน์จากป่าไม้เช่นกัน โดยนอกจากจะรับจ้างนายทุนในการเลื่อยไม้แล้ว บางส่วนได้เข้าไปเลื่อยไม้เพื่อนำมาสร้างบ้านที่พร้อมจะขายเป็นบ้านเรือนเก่าให้กับเครือข่ายพ่อค้าในอำเภอ บางส่วนได้ร่วมมือกับพ่อค้าเฟอร์นิเจอร์แถบตำบลป่าไผ่ เข้ามาตั้งโรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ในพื้นที่ต่าง ๆ ในตำบลหรือบางส่วนคนในพื้นที่ก็เป็นผู้ประกอบการเองเพื่อส่งไปขายนอกตำบล

ปี พ.ศ.2522 ได้มีการตัดถนนลูกรังจากตัวอำเภอลี ผ่านบ้านเด่นหม้าถึงบ้านแม่ลาน จากเดิมเป็นถนนลากไม้จากการสัมปทานของบริษัทราไฟพรธนามาก่อน ต่อมาชาวบ้านใช้เป็นทางเกวียนและทางเดินไปตัวอำเภอลี(รถยนต์สามารถใช้ในฤดูแล้งเท่านั้น) ส่วนถนนสายผาด้าย-แม่ลาน กรมทางหลวงได้มาตัดถนนลูกรังให้เมื่อครั้งที่ต้องทำถนนเพื่อนำเครื่องจักรเข้ามาสร้างหมู่บ้านจัดสรรในตำบลก้อในปี พ.ศ.2506 แล้ว

ปี พ.ศ.2522 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยใช้เครื่องเฮลิคอปเตอร์ตรวจเยี่ยมพื้นที่ในบ้านผาด้าย ตำบลแม่ลาน หมู่ที่ 6 (ขณะนั้นยังเป็นตำบลนาทราย) อำเภอลี จังหวัดลำพูน เพื่อจัดหาพื้นที่สร้างฝายเก็บน้ำ ทรงมีพระราชดำริ ให้ก่อสร้างฝายเก็บน้ำขนาดเล็ก ตามโครงการชลประทาน ณ ฝายพระราชดำริลำห้วยแม่หาด



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินมายังบ้านผาด้าย ตำบลนาทราย(ในขณะนั้น) เมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2522

เพื่อการจัดหาสถานที่สร้างฝายกั้นน้ำแม่หาดตามพระราชดำริ

ปี พ.ศ.2523 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยแยกเป็นตำบลแม่ลานขึ้น โดยให้พื้นที่บ้านผาด้าย หมู่ที่ 2 ตำบลนาทราย (หลังจากแยกตำบลแล้วได้แยกบ้านผาด้ายเหนือขึ้นมาอีก 1 หมู่บ้าน) บ้านหนองมะลื้อ หมู่ที่ 7 ตำบลลี่ (บ้านห้วยทรายขาวรวมกับบ้านหนองมะลื้อมาก่อนแยกเป็นหมู่บ้านหลังตั้งเป็นตำบลแม่ลานแล้ว) บ้านแม่กองวะ หมู่ที่ 15 และ บ้านแม่ลาน หมู่ที่ 13 ตำบลลี่ (บ้านเด่นเหมาแยกหมู่บ้านหลังตั้งเป็นตำบลแล้วในปี 2524) จัดตั้งเป็นตำบลแม่ลานขึ้นมาใหม่ โดยมีนายสิงห์คำ ป้อปาลัย เป็นกำนันคนแรกและมีกำนันสืบต่อมาดังนี้

1.นายสิงห์คำ ป้อปาลัย 2523-2539



2.นายดวงจันทร์ ญาณิวงศ์ 2539-2547



3.นายจ่อม ตาฝั้น



4.นายล้วน อิน้อง



5.นายทรงเดช สมลา



6.นายจ่อม ตาฝั้น



ปี 2533 ไฟฟ้าเข้ามาติดตั้ง โดยบ้านเด่นเหมาได้ใช้ไฟฟ้าปี 2533 ส่วนพื้นที่หมู่บ้านอื่น ๆ ไฟฟ้าได้เข้ามา และสามารถใช้ในการทั้งตำบลในปี พ.ศ.2535

ปี พ.ศ.2543 ได้ยกฐานะสภาตำบลแม่ลานขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานมีนายทรงเดช สมลา เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนแรก

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ตำบลแม่ลาน มีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านผาด้าย

หมู่ที่ 2 บ้านหนองมะล่อ

หมู่ที่ 3 บ้านแม่ลาน

หมู่ที่ 4 บ้านแม่กองวะ

หมู่ที่ 5 บ้านเด่นหม้า

หมู่ที่ 6 บ้านผาด้ายเหนือ

หมู่ที่ 7 บ้านห้วยทรายขาว

ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชื่อบ้าน ทั้งที่คล้ายกันและแตกต่างกัน ซึ่งเป็นข้อมูลให้ลูกหลานได้เรียนรู้ต่อไป ดังนี้

บ้านผาด้าย หมู่ที่ 1

บ้านผาด้าย เดิมชื่อว่า “บ้านผาใต้” โดยอ้างตามชื่อผาใต้ที่ตั้งตระงันอยู่เหนือหมู่บ้าน จากสำเนียงภาษาท้องถิ่น ทำให้เพี้ยนกันมาเป็น “บ้านผาด้าย” ปัจจุบัน



เมื่อปี พ.ศ. 2467 พ่อหนานตา หรือนายธนนชัย ตะสุภา ชาวบ้านนาเลียง ได้รับจ้างกลุ่มปางไม้ จัดหาข้าวสาร อาหาร เสบียงมาส่งยังปางไม้ให้แก่ นายห้าง (ผู้จัดการธุรกิจปางไม้) ซึ่งสมัยนั้นพื้นที่แม่ลานยังเป็นเขตของตำบลนาทราย ยังไม่ได้ก่อตั้งเป็นตำบลแม่ลานในปัจจุบัน ในพื้นที่มีการทำธุรกิจไม้สัก เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นแหล่งไม้สัก ไม้เบญจพรรณต่างๆ ที่สมบูรณ์ และยังไม่มีการตั้งเป็นอุทยานหรือเขตป่าชุมชน จากการจัดหาอาหารให้นายห้างทำให้พ่อหนานตามีพื้นที่ทำมาหากิน ทำไร่ ทำสวน อยู่ในพื้นที่ด้วย เมื่อปางไม้ได้เลิกกิจการทำไม้ลง พ่อหนานตาก็ยังคงปักหลักทำมาหากินในพื้นที่ต่อ และยังคงชักชวนชาวบ้านนาเลียง บ้านใหม่ นามน มาตั้งรกราก สร้างครอบครัวกันในพื้นที่แห่งนี้ ซึ่งปัจจุบัน คือ บ้านผาด้ายเหนือ (ม.6) ซึ่งห่างจากผาด้าย (ม.1) ไปประมาณ 2 กิโลเมตร ขณะนั้นมีชาวบ้าน ประมาณ 15 หลังคาเรือน โดยตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านแม่หาด ตามสายน้ำแม่หาด ที่ไหลผ่านต่อมาได้สร้างอารามวัดแม่หาด มีครูบาอินกำ (ครูบากำ) ซึ่งมีลูกศิษย์คือ

สามเณรวงษ์ (สามเณรวงษ์ หรือ ครูบาวงษ์) ประจำอยู่ ณ อารามแห่งนั้น ต่อมาครูบากาย้ายไปยังจังหวัด เชียงราย และสามเณรวงษ์ ย้ายไปห้วยต้ม ได้มีตุ้กระหรือพระสุพรรณมาจำพรรษาแทน ซึ่งอยู่ได้ไม่นานก็ได้ ย้ายติดตามครูบากาไปยังจังหวัดเชียงราย

เนื่องจากชาวบ้านเริ่มย้ายลงมาอยู่ทางทิศเหนือ (บ้าน ม.1) โดยพ่อหลวงต้น รับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ต่อจากพ่อหนานตา ดำรงตำแหน่งได้แค่ 1 เดือน พ่อหลวงขึ้น ตีะสุภา ก็ได้รับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 3 และตั้งหมู่บ้าน ชื่อว่า “บ้านผาใต้” โดยอ้างตามชื่อผาใต้ ที่ตั้งตระง่านอยู่เหนือหมู่บ้าน จากสำเนียงการพูด ท้องถิ่น ทำให้พูดเพี้ยนกันมาเป็น “บ้านผาด้าย” แต่ยังคงอยู่ในเขตปกครองของตำบลนาทราย ในขณะนั้น มี ครวเรือนประมาณ 10 กว่าหลัง จากนั้นเริ่มมีการอพยพมาตั้งถิ่นฐานเพิ่มอีกหลายครอบครัว เช่น ย้ายมาจาก บ้านม่วงสามปี ได้แก่ ครอบครัว พ่อแปลก ยายปั้นแก้ว สายสุภา ครอบครัว พ่อทน แม่ดิน จอแก้ว จากบ้าน ไหม่นามน บ้านนาเลียง มีมากกว่า 4 ครวเรือน ในเวลาต่อมาจากบ้านไหม่นามน นาเลียง มีมาเพิ่มอีกจนเพิ่ม เป็น 40 ครวเรือน การสัญจรในยุคสมัยนั้น คือ ล้อ เกวียน ทุกครอบครัวต่างลงหลักปักฐานกันที่บ้านผาด้าย จับจองที่ทำกิน โดยยึดถืออาชีพ ทำไร่ ทำสวน ทำไม้ ส่วนการทำนายังมีไม่มากนักเนื่องจากไม่มีแหล่งน้ำ ส่วน ใหญ่จะทำสวนถั่วลิสง ถั่วเขียว ปลูกฝ้าย ทำข้าวไร่ แม่บ้านมีอาชีพทอผ้า ไว้ใช้ในครัวเรือน ร้านค้าแห่งแรกใน บ้านผาด้าย คือ ร้านแม่ผิง ตาคามา ชัยมณี ต่อมา มีร้านที่ 2 เป็นร้านของพ่อแปลก แม่ปั้นแก้ว

จากยุคพ่อหลวงขึ้น ที่ดำรงตำแหน่งมาทั้งหมด 13 ปี เมื่อหมดวาระลง พ่อหลวงต้น วงศ์คำมา ได้รับการ เลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยมีนายสนธิ จิตวงศ์พันธ์ นายอำเภอในยุคนั้นเข้าร่วมเป็นกรรมการเลือกตั้ง ในขณะ นั้น มีจำนวนครวเรือน 60 กว่าหลังคาเรือน การเดินทางสัญจรไปอำเภอใกล้ของผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน ในยุคนั้น เริ่มมีจักรยานเข้ามาใช้ โดยมากปั่นไปประชุมหาหรือธุระที่อำเภอ ใช้ระยะทางไป-กลับประมาณ 38 กิโลเมตร รวมเวลาเดินทางไป-กลับ 4 ชั่วโมง ต้องออกเดินทางแต่เช้ามีดกลับเวลาเย็นจนถึงพลบค่ำ ต่อมาบ้านผาด้าย เริ่มมีการสัญจรด้วยรถเครื่อง(มอเตอร์ไซค์) โดยรถคันแรก คือ HONDA 50 ราคายุคนั้น ประมาณ 5,000 บาท

วันที่ 6 มีนาคม 2522 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯและสมเด็จพระราชินีฯพร้อมด้วยพระบรมวงศานุ วงศ์ ได้เสด็จมา เยี่ยมประชาชนในพื้นที่ พร้อมพระราชทานโครงการสร้างฝายน้ำล้น ณ บ้านผาด้ายเหนือ (ปัจจุบัน)

ปี 2524 พ่อหลวงตีบ ไชยปัญญา ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในยุคสมัย ฯพณฯ ศักดิ์สิทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี การสาธารณสุขโรคขั้นพื้นฐานเข้ามา มีการขุดเจาะบ่อบาดาลใช้ที่โรงเรียนบ้านผาด้าย โดยมีการจ้างแรงงานในชุมชนช่วยกันทำ ซึ่งค่าจ้างรายวันสมัยนั้น คือ 35 บาทต่อวัน

ปี 2528 พ่อหลวงตีบ ไชยปัญญา ได้ลาออกจากตำแหน่ง และได้มีการเลือกตั้งพ่อหลวงทน ตีะสุภา ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เริ่มมีฝ่ายรักษาความสงบ ผรส. ในหมู่บ้าน มีการก่อตั้งหมู่บ้าน อพป. ความเจริญ ของสาธารณสุขโรคขั้นพื้นฐานเข้ามา เริ่มมีถนนลาดยางตามโครงการของ รพช.

คนในหมู่บ้าน เริ่มออกไปทำงานต่างประเทศ ต่างจังหวัด และกรุงเทพมหานครมากขึ้น ประกอบกับมี คนจากหมู่บ้านอื่น จังหวัดอื่นๆ ที่เข้ามาซื้อที่ดินเพื่อตั้งรกรากชีวิตครอบครัวอยู่ที่หมู่บ้านผาด้าย ทั้งจากอำเภอ โรงซอมน อำเภอแสม(สะ-หม) อำเภอฮอด อำเภอแม่ล่าน้อย และจากหลายพื้นที่มารวมกันที่นี่ มาสร้าง วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามร่วมกัน ณ ดินแดนแห่งนี้ เมื่อผู้คนหลากหลายมากขึ้น การใช้พื้นที่มีมากขึ้น ทำให้ วัฒนธรรมอาชีพบางอย่างเริ่มเลือนหายไป เช่น การปลูกฝ้าย ทอผ้า เนื่องจากวิถีทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านหันมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำหน่าย ซึ่งรายได้ดีกว่าการทำสวนลำไย ในพื้นที่มีสวนลำไยเกือบร้อยละ ของพ่อเลี้ยงเป ชาวบ้านเริ่มหันมายึดอาชีพทำไร่ข้าวโพด สวนลำไย เพื่อสร้างรายได้เนื่องจากลูกหลานเริ่มเข้า สู่วัยเรียนและเรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น จากเดิมระดับประถมศึกษา เริ่มพัฒนาไประดับมัธยมศึกษา และ ระดับอุดมศึกษา ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

พ่อหลวงทน ต๊ะสุภา ดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านครบวาระ 25 ปี ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการแต่งตั้ง พ่อหลวงเฉลิม อุทธิ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 8 ในยุคนี้นี้เริ่มมีเงินงบประมาณต่างๆจากทางภาครัฐ มี กองทุนหมู่บ้าน กทบ. โครงการ SML กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเย็บผ้า กลุ่มเฟอร์นิเจอร์รักไม้ หมู่บ้านมีหอประชุมแห่งแรก ตรงตลาดนัดชุมชน จากเดิมจะมีการประชุมกันโดยใช้สถานที่ที่โรงเรียน ย้ายมาที่หอประชุมหมู่บ้านแทน ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามโรงเรียนบ้านผาด้าย หมู่ที่ 1

ปี 2552 นายก้วนคำ ต๊ะสุภา ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 9 มีการก่อสร้างศาลาโครงการ SML ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่1 ติดกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านผาด้าย

ปี 2556 นายครรชิต สายชู ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 10 จนถึงปัจจุบัน

รายชื่อผู้ใหญ่บ้านบ้านผาด้าย หมู่ที่ 1

ปี พ.ศ.	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน
2467	นายธนนชัย ต๊ะสุภา (หนานตา)
	นายชื่น ต๊ะสุภา
2518	นายบุญตัน วงค์คำมา
2524	นายตีบ ไชยปัญญา
2528	นายทน ต๊ะสุภา
2542	นายเฉลิม อุทธิ
2552	นายก้วนคำ ต๊ะสุภา
2556-ปัจจุบัน	นายครรชิต สายชู

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านหนองมะลือ หมู่ที่ 2
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านผาด้ายเหนือ หมู่ที่ 6
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านห้วยดัม ตำบลนาทราย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เทศบาลตำบลก้อ

แผนที่หมู่บ้าน



บ้านหนองมะล้อย หมู่ที่ 2

บ้านหนองมะล้อย เดิมมีชื่อว่า “บ้านหนองปางล้อย” หรือ “บ้านปางล้อย” โดยคำว่า “ปาง” หรือ “ปาง” หมายถึง ที่พัก การเรียกหนองเป็นการเรียกตามหนองน้ำที่อยู่ริมถนนที่ใช้ลากไม้ และขนส่งของเพื่อติดต่อกับตำบลอื่นๆ ในสมัยมีการสัมปทานป่าไม้สัก มีการใช้เส้นทางนี้เป็นทางผ่านไปยังอำเภอคอยเต่า และอำเภอลี้ โดยการใช้ช้าง เกรียน หรือล้อ ในการลากไม้ และจะมาพักหลบนอนที่ริมหนองน้ำแห่งนี้ (ซึ่งปัจจุบันเป็นหนองอยู่หน้าโรงเรียนหนองมะล้อย) ต่อมาได้เรียกกันจนเพี้ยนเป็น “บ้านหนองมะล้อย” ในปัจจุบัน



บ้านหนองมะล้อย มีการก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ.2520 โดยมีพ่อหลวงแดง กาอินตา เป็นผู้ใหญ่บ้าน และเป็นผู้ที่ได้ชักชวนและนำชาวบ้านมาตั้งถิ่นฐาน เพื่อทำไร่ข้าว ไร่ถั่วลิสง ที่บริเวณแห่งนี้ ต่อมาได้มีชาวบ้านที่ย้ายมาจากบ้านป่าหูก พวงคำ ม่วงสามปี บ้านนาเลียง มาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จึงได้มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านในเวลาต่อมา หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน เมื่อ ปี พ.ศ.2520 ชาวบ้านได้พร้อมใจกันสร้างอาราม เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา และความเชื่อของชาวบ้าน ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน

ใน ปี พ.ศ.2548 มีพระปานิกร ชัยยเสโน พร้อมด้วยคณะศรัทธาได้พากันมาบูรณะให้มีความมั่นคง และสวยงาม จึงได้มีการขอจัดตั้งเป็นวัดในเวลาต่อมา และได้มีการสร้างพระธาตุสระหลิบุญเรือง สร้างพระวิหารศาลา 9 ห้อง และศาลา 3 ครุบา ขึ้น โดยมีนายจอม ตาพันธ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และได้มีการร่วมใจกันบูรณะพัฒนาวัดมาถึงปัจจุบัน

รายชื่อผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองมะล้อย หมู่ที่ 2

ปี พ.ศ.	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน
2415	นายแดง กาอินตา
2524	นายอู๊ด แดงไชย
2525-2540	นายกิติ เลิศอนันต์
2541-2546	นางเพ็ญ ปัญโญธา
2547-ปัจจุบัน	นายจอม ตาพันธ์

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านห้วยทรายขาว หมู่ที่ 7

ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านบ้านผาต้าย หมู่ที่ 1
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านห้วยต้ม ตำบลนาทราย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

แผนที่หมู่บ้าน



บ้านแม่ลาน หมู่ที่ 3

บ้านแม่ลาน เดิมชื่อ บ้านสบลาน เนื่องจากมีลำห้วยสามสายมาบรรจบกันที่กลางหมู่บ้าน ได้แก่ ห้วยแม่ลาน ห้วยจะก่า ห้วยแม่หาด ต่อมามีการเปลี่ยนชื่อจากบ้านสบลานเป็นบ้านแม่ลาน เนื่องจากมีชาวบ้านคนหนึ่งไปหาของป่า และล่าสัตว์ ในป่าแล้วหลงทาง จึงไปพบต้นลานเดี่ยวซึ่งมีเพียง 1 ต้นเท่านั้นอยู่บริเวณขุนน้ำแม่ลาน จึงได้ตั้งชื่อตามชื่อห้วยแม่ลาน ว่า บ้านแม่ลาน หมู่ที่ 13 ตำบลลิ้นในสมัยนั้น

เมื่อประมาณ พ.ศ.2480 เดิมพื้นที่บริเวณหมู่บ้านแม่ลานเป็นที่ป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยไม้เบญจพรรณ ได้แก่ ไม้สักทอง ประดู่และแดง มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขาบางส่วนที่เป็นคลื่นลูกลอนเหมาะแก่การทำกรเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านจากบ้านป่าหูก มาตั้งรกรากบริเวณสบลานประมาณ 4-5 ครวี่เรือน เพื่อเลี้ยงวัว ควาย ปลูกถั่ว ปลูกงา หลังจากนั้น พ.ศ. 2490 ชาวบ้านป่าหูก ได้อพยพมาอยู่เพิ่มขึ้น นำโดย นาย อินแก้ว โปธิกา



เมื่อปี พ.ศ. 2484 ทางราชการยกฐานะเป็นหมู่บ้านขึ้นกับตำบลลี่ เป็น และตั้งชื่อบ้านเป็น “หมู่บ้านแม่ลาน” หมู่ที่ 13 ซึ่งสมัยนั้นได้รวมกับหมู่บ้านกับหมู่บ้านบริวาร คือ บ้านหนองมะล้อย ห้วยทรายขาว บ้านเด่นหม้า ก่อนจะแยกหมู่บ้านออกไปในภายหลัง

ในปี พ.ศ. 2494 ทางราชการประกาศยกฐานะให้เป็นหมู่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลลี่ ต่อมาได้มีผู้คนอพยพมาอยู่ จากหลายหมู่บ้าน คือ บ้านป่าหก บ้านลี่โปงหลอกบ้านปวงคำ บ้านม่วงสามปี รวมถึงชาวบ้านบ้านก้อที่หนีน้ำท่วมจากการสร้างเขื่อนมาอยู่ที่นี่แทน



การถ่ายรูปหมู่หลังจากการพัฒนาหมู่บ้านบ้านแม่ลาน

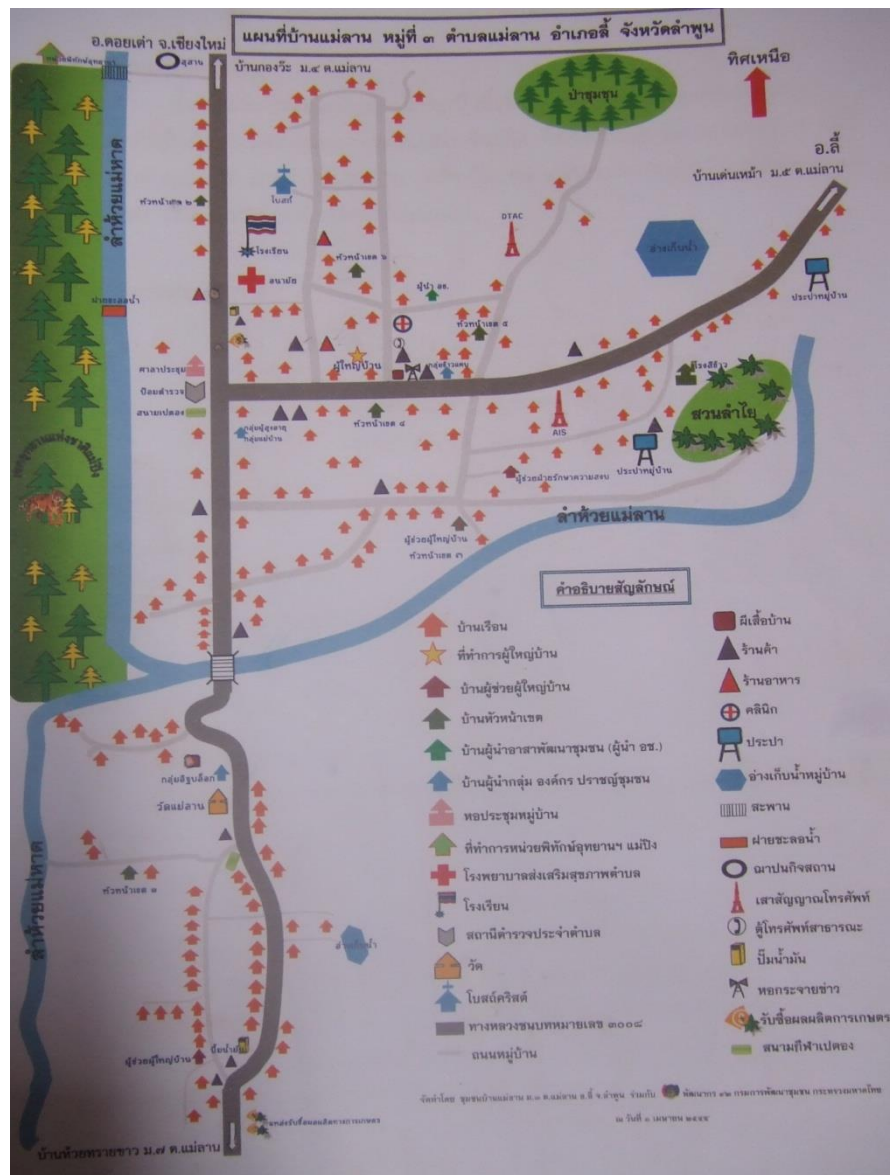
รายชื่อผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่ลาน หมู่ที่ 3

ปี พ.ศ.	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน
2494-2517	นายอินแก้ว โปธิกำ
2517-2517	นายเหลา อุตะมี
2517-2522	นายประภัสร์ กันทะอุดม
2522-2523	นายเหลา อุตะมี
2523-2526	นายนิ น ศรีวิชัย
2526-2543	นายสว่าง สุรินทร์ทอง
2543-2543	นายบรรดล อุตะมี
2543-2554	นายล้วน อิน้อง
2554-ปัจจุบัน	นายประสาน กันทะอุดม

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านแม่กองวะหมู่ที่ ๔
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านห้วยทรายขาว หมู่ที่ ๗
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านเด่นหม้า หมู่ที่ ๕
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

แผนที่ชุมชนบ้าน



บ้านแม่กองวะ หมู่ที่ 4

บ้านแม่กองวะ มาจาก

ในปี พ.ศ.2506 ได้เกิดน้ำท่วมจากการสร้างเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ถึง อำเภอลี่ (ตำบลก่อ) จังหวัดลำพูน อำเภอดอยเต่า และอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มีชาวบ้านอพยพมาจากบ้านซัง บ้านท่าคล้ง บ้านหนองบัวคำ บ้านแอ่น บ้านไร่ ย้ายมารวมสมทบกับคนท้องถิ่นเดิม โดยลุงอ้าย ย้ายมาอยู่เป็นคนแรก เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2514 โดยสมัยนั้นมีครูอุดม เลื่อนนักรบ เป็นครูใหญ่คนแรก มีพ่อคำ อุปคง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ซึ่งขณะนั้นเป็นในความปกครองของตำบลลี่ หลังจากนั้นพ่อตัน สุขต้อง ได้เข้ามาเป็นผู้ใหญ่บ้าน เมื่อ พ.ศ.2520 กำนันสิงคำ ป้อปาลี ได้รับเลือกตั้งเป็นกำนัน ปี พ.ศ. 2537 พ่อกำนันดวงจันทร์ ญานิงวงศ์ ได้ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลแม่ลาน พ.ศ.2539-2547 นายสมบุรณ์ วันยาว (พ่อหลวงคำหน้อย) ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.2549 นายเกรียงไกร ก่องตา เป็นผู้ใหญ่บ้าน ปัจจุบันปี พ.ศ. 2558 นายเสาร์คำ แก้วปลุก เป็นผู้ใหญ่บ้าน

รายชื่อผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่กองวะ หมู่ที่ 4

ปี พ.ศ.	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน
2514-2518	นายคำ อุปคง
2519	นายปั่น สุขต่อ
2520-2537	นายสิงห์คำ ป้อปาลี
2537-2547	นายดวงจันทร์ ญานิงวงศ์
2547-2549	นายสมบุรณ์ วันยาว
2549-2554	นายเกรียงไกร ก่องตา
2554-ปัจจุบัน	นายเสาร์คำ แก้วปลุก

อาณาเขตติดต่อ

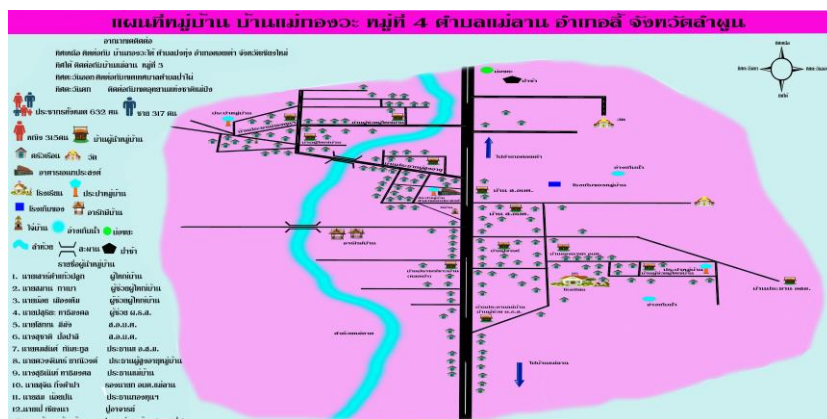
ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านกองวะใต้ ตำบลปงทุ่ง อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านแม่ลาน หมู่ที่ 3

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เขตเทศบาลตำบลป่าไผ่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

แผนที่หมู่บ้าน



บ้านเด่นหม้า หมู่ที่ 5

บ้านเด่นหม้า มาจากคำว่า “เด่น” หมายถึง บริเวณที่เป็นลานกว้างหรือบริเวณที่ราบ และคำว่า “หม้า” หมายถึง ต้นส้มหม้า ซึ่งเป็นไม้ยืนต้น ผลและใบมีรสเปรี้ยว เป็นยาระบาย ชื่อหมู่บ้านจึงมีที่มาจากการที่ก่อตั้งหมู่บ้านบริเวณกลางหมู่บ้านเป็นที่ราบและมีต้นส้มหม้าขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากจึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านเด่นหม้า”



เมื่อปี พ.ศ. 2505 เดิมเป็นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ไม่มีผู้คนมาอยู่อาศัย ต่อมาได้มีราษฎรจากบ้านม่วงสามปี ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ได้เข้ามาอยู่อาศัย เพื่อทำไร่ ปลูกข้าว ถั่ว ข้าวโพด และเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย เมื่ออยู่มาวันเข้าจึงตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวร ในปี พ.ศ.2517 ได้เริ่มตั้งโรงเรียนขึ้นเพราะจำนวนเด็กในชุมชนเริ่มมีมากขึ้น การเดินทางไปยังโรงเรียนบ้านแม่ลานยังลำบาก ทางราชการจึงจัดตั้งโรงเรียนบ้านเด่นหม้าขึ้น ซึ่งสร้างโรงเรียนบ้านเด่นหม้าเสร็จเมื่อปี พ.ศ.2520



ต่อมา มีราษฎรเข้ามาอาศัยมากขึ้นทางราชการจึงตั้งให้เป็นหมู่บ้านขึ้นเวลานั้นการปกครองขึ้นอยู่กับตำบลแม่ลาน และได้แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน โดยมีนายเสาร์ พิงเจริญ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก (พ.ศ.2524 -2526) คนที่สองนายรัตน จิระเมทา (พ.ศ. 2526 -2548) คนที่สามนายบุญมี เงินคำ (พ.ศ.2548 -2551) และคนสุดท้ายนายชาติชาย ปุอตรี (พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน)

วิถีชีวิตของประชากรในหมู่บ้านเด่นหม้าเมื่อปี พ.ศ.2524 หุงข้าว หรือทำกับข้าวโดยการก่อไฟที่ได้มาจากการไม้ฟัน ยังคงใช้ตำข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสาร และไปตักน้ำที่ลำห้วยโดยใช้กระบอกลอยไปบรรจุน้ำขึ้นมาใส่โอ่งดินเผาที่บ้านเพื่อเก็บเอาไว้บริโภค ข้าวของที่จำเป็นต้องซื้ออย่าง เช่น สบู่ เกือบ เมียง กะปิ ปลาร้า น้ำปลา ฯลฯ ก็เดินทางไปซื้อที่ตลาดบ้านป่าจี้ ตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน โดยออกไปซื้ออาทิตย์ละหนึ่ง



ครั้ง เดินทางออกไปซื้อโดยการเดินเท้า ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร ตกเย็นเวลามีดก็ใช้ตะเกียงเป็นแสงส่องสว่าง หากเว้นว่างจากการทำงานก็พากันมานั่งดูละครทางโทรทัศน์ที่ใช้แบตเตอรี่ในการเปิดฉาย โดยโทรทัศน์เครื่องแรกของหมู่บ้านปัจจุบันอยู่ที่บ้านของนายบุญนาค ต้นยศ ต่อมาปี พ.ศ.2533 ไฟฟ้าเข้าหมู่บ้านชาวบ้านได้แสงสว่างจากหลอดไฟแทนแสงสว่างจากตะเกียง

ปัจจุบันมีประชากรจากภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลาง อาทิเช่น จังหวัดกำแพงเพชร ลพบุรี นครสวรรค์ และอยุธยา อพยพมาอาศัยอยู่เรื่อยๆ จึงพบว่าชาวบ้านมีการสื่อสารกันด้วยภาษาท้องถิ่นและภาษากลางผสมผสานกันอยู่

บุคคลที่เริ่มมาก่อตั้งหมู่บ้านเด่นหม้าตอนแรกๆ



สะพานบ้านเด่นหม้าในอดีต

รายชื่อผู้ใหญ่บ้าน บ้านเด่นหม้า หมู่ที่ 5

ปี พ.ศ.	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน
2415	นายแดง กาอินตา

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลก้อ อำเภอลี้
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลลี้
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านแม่ลาน

แผนที่หมู่บ้าน



บ้านผาด้ายเหนือ หมู่ที่ 6

บ้านผาด้ายเหนือ เดิมเรียกว่า “บ้านแม่หาด” เนื่องจากมีการตั้งถิ่นฐานตามลำน้ำแม่หาด ต่อมา มีการตัดถนนเพื่อทำหมู่บ้านจัดสรรให้ราษฎรตำบลก้ออพยพหนีน้ำท่วมจากการสร้างเขื่อนมาอาศัยอยู่บริเวณริมถนนที่สร้างมากขึ้น จึงเปลี่ยนชื่อจากบ้านแม่หาด เป็น บ้านผาด้าย ตามภูมิประเทศที่มีผาดั้งอยู่ทางตอนใต้ของหมู่บ้าน จากสำเนียงภาษาท้องถิ่นทำให้เพี้ยนเป็น บ้านผาด้าย จนถึงปัจจุบัน



บ้านผาด้ายเหนือ เดิมเป็นพื้นที่การทำไม้ของบริษัทบอมเบย์เบอร์มา จำกัด มาก่อน รวมกับบ้านผาด้ายเป็น หมู่ที่ 2 ตำบลนาทราย โดยมีคนมาตั้งบ้านเรือน ตามลำน้ำแม่หาดก่อน จึงเรียกว่า “บ้านแม่หาด” แต่เมื่อมีการตัดถนนเพื่อนำเครื่องจักรเข้าไปทำหมู่บ้านจัดสรรให้ราษฎรตำบลก้อ จากการถูกน้ำท่วมผ่านชุมชน จึงมีคนออกมาอยู่อาศัยริมถนนมากขึ้น จึงเปลี่ยนชื่อ “บ้านแม่หาด” เป็น “บ้านผาด้าย”ตามภูมิประเทศที่มีผาดั้งอยู่ตอนใต้ของหมู่บ้าน

พ.ศ.2507-2517 มีการให้สัมปทานไม้กะยาเลยแก่บริษัทราไฟฟรณนา จำกัด ในพื้นที่ โดยบริษัทได้ทำการปลูกป่าตามสัญญาสัมปทานระหว่างปี พ.ศ.2517-2519 จึงมีคนงานในหมู่บ้านไปรับจ้างปลูกป่าด้วย

เมื่อ ปี พ.ศ. 2522 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์ตรวจเยี่ยมพื้นที่ในบ้านผาด้าย ตำบลแม่ลาน หมู่ที่ 6 (เดิมเป็นตำบลนาทราย) อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เพื่อจัดหาพื้นที่สร้างฝายเก็บน้ำ ทรงได้มีพระราชดำริ ให้ก่อสร้างฝายเก็บน้ำขนาดเล็กตามโครงการชลประทาน ณ ฝายพระราชดำริลำห้วยแม่หาดจึงมีชาวบ้านมาสร้างบ้านในบริเวณทางทิศตะวันออกของลำห้วย

เมื่อ ปี พ.ศ.2524 ทางรัฐบาลได้ประกาศเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จึงทำให้ชาวบ้านที่อยู่เดิม (บ้านแพะ) ย้ายมาอยู่ริมลำห้วยแม่หาด(ฝาย)มากขึ้น หลังจากนั้นชาวบ้านก็ได้มีการสร้างบ้านเรือนและทำไร่ข้าว ไร่ถั่วดิน (ถั่วลิสง) ไร่ข้าวโพด เป็นต้น

ต่อมามีนายทุน ผู้ใหญ่ทางจังหวัดและอำเภอ ได้เข้ามาจ้างชาวบ้านทำเฟอร์นิเจอร์ ทำโต๊ะ ทำแหงไม้สัก ชาวบ้านจึงหันมาสนใจทำเฟอร์นิเจอร์ไม้เพิ่มขึ้น พร้อมกับการทำการเกษตร

รายชื่อผู้ใหญ่บ้าน บ้านผาด้ายเหนือ หมู่ที่ 6

ปี พ.ศ.	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน
2467	นายธนนชัย ต๊ะสุภา (หนานตา)
2500	นายบุญตัน วงศ์คำมา
2524	นายสมศักดิ์ วังแก้ว
2530	นายบุญธรรม เต๊ะจ๊ะ

2535	นายลอน ธรรมสิทธิ์
2540-ปัจจุบัน	นายอุดร สุภามิ

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านผาด้าย หมู่ที่ 1
ทิศใต้	ติดต่อกับ	เขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านผาลาด ตำบลนาทราย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงและเขตเทศบาลตำบลก้อ

แผนที่หมู่บ้าน



บ้านห้วยทรายขาว หมู่ที่ 7

บ้านห้วยทรายขาว มาจาก

บ้านห้วยทรายขาว เดิมชื่อบ้านแม่หาด เป็นหมู่บ้านเล็กๆ มีครอบครัวพ่อหลวงปืด แม่หลวงทา และปู่มั่ง ย่าแก้ว อพยพมาจากบ้านป่าหูกเข้ามาอยู่ 2 ครอบครัว ต่อมาครอบครัวนายอินตา ต้าคำนวล อพยพมาจากบ้านม่วงสามปี มาประกอบอาชีพทำไร่หมุนเวียน เลี้ยงโคกระบือ และชุดเหมืองฝายเพื่อทำนา (ตั้งแต่ พ.ศ. 2494) ต่อมา พ.ศ.2505 ได้รวมกับบ้านแม่ลาน บ้านแม่กองวะ บ้านหนองมะล้อย บ้านเด่นเหมา รวม 5 หมู่บ้าน เข้าเป็นหนึ่งหมู่บ้าน หมู่ที่ 13 ของตำบลลี่ มีนายอินแก้ว ปันโปธา เป็นผู้ใหญ่บ้าน ต่อมา พ.ศ.2513 ได้แยกจากหมู่ที่ 13 มาเป็นหมู่ที่ 7 ตำบลลี่ รวมกับบ้านหนองมะล้อย มีนายยศ ดวงปินตา มาเป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.2525 โดยแยกจากตำบลลี่ มาเป็นตำบลแม่ลาน รวมกับบ้านหนองมะล้อย หมู่ที่ 2 มีโรงเรียนร่วมกัน 1 โรงเรียน มีนายละ สมลา เป็นผู้ใหญ่บ้าน แล้วมีพ่อหลวงแดง กาอินตา พ่อหลวงอุ๊ด แดงชัย เป็นผู้ใหญ่บ้าน ตามลำดับ ต่อมาได้แยกจากบ้านหนองมะล้อยมาเป็น หมู่ที่ 7 ตำบลแม่ลาน มีนายแก้ว เมืองสุสา เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.2531 นายบุญช่วย เตชะนันท์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.2532 จากนั้นนายแก้ว เมืองสุสา กลับมา

เป็นอีกหนึ่งสมัย ต่อมา พ.ศ. 2541 นายผัด ยะเอ้ย เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.2545 นายเกษม มั่งอุตม์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.2547 นายสองเมือง ยะเอ้ย เป็นผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ.2549 นายทรงเดช สมลา เป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนันตำบลแม่ลาน พ.ศ. 2550 ปัจจุบัน นายเชาวลิต สุทะยะ เป็นผู้ใหญ่บ้าน เลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ.2555

รายชื่อผู้ใหญ่บ้าน บ้านห้วยทรายขาว หมู่ที่ 7

ปี พ.ศ.	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน
2531	นายแก้ว เมืองสุสา
2532	นายบุญช่วย เตชะนันท์
2541	นายผัด ยะเอ้ย
2547	นายเกษม มั่งอุตรม์
2549	นายสองเมือง ยะเอ้ย
2550	นายทรงเดช สมลา
2555 – ปัจจุบัน	นายเชาวลิต สหะยะ

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านแม่ลาน หมู่ที่ 3
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านหนองมะล้อย หมู่ที่ 2
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	เขตป่าสงวน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อุทยานแห่งชาติแม่ปิง

แผนที่หมู่บ้าน



สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ

1. รอยพระพุทธรบาทผาผึ้ง หมู่ที่ 1



รอยพระพุทธรบาทผาผึ้ง เป็นรอยพระพุทธรบาทที่มีลักษณะรอยพระพุทธรบาทเกือกแก้ว

ที่มีความศักดิ์สิทธิ์และสวยงาม อยู่ที่ วัดพระพุทธรบาทผาผึ้ง บ้านผาด้าย หมู่ที่ 1

2. ดอยกำพร้าว (ไ้บ้าน) หมู่ที่ 1
3. ถ้ำน้ำดิบชี้หมา หมู่ที่ 2
4. วัดสระหลิบุญเรือง หมู่ที่ 2
5. รอยพระพุทธรบาทดอยถ้ำ หมู่ที่ 4

วัดพระพุทธรบาทดอยถ้ำ เป็นพุทธสถานโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอสี โดยมีประวัติพระพุทธรบาทดอยถ้ำ เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าได้เสด็จออกจากป่าเขตวันมหาวิหาร ในช่วงออกพรรษา ได้เสด็จโปรดสัตว์มายังชมพูทวีปและได้มาพำนักที่ดอยถ้ำ เมื่อชาวละว้าทราบเรื่องพระพุทธเจ้าเสด็จ จึงนำเปลือกก่อและข้าวมธุปายาสมาถวาย เมื่อพระพุทธเจ้าทรงฉันข้าวมธุปายาสไม่หมด ซึ่งให้พระอานนท์นำข้าวมธุปายาสไปเททิ้ง ต่อมาข้าวมธุปายาสได้กลายเป็นพระธาตุหินก่อนที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จไปที่อื่น ก็ทรงเทศน์โปรดชาวละว้าและชาวละว้าได้ทูลขอรอยพระพุทธรบาทของพระพุทธเจ้าไว้เป็นพุทธานุชาพร้อมขอรอยพระพุทธรบาทของพระเจ้าอโศกราช ซึ่งเป็นพระอุปฐากของพระพุทธเจ้า

ต่อมาในยุคครูบาเจ้าศรีวิชัย และครูบาอภิชัยขาวปี ได้ส่งคนมาค้นรอยพระพุทธแต่ไม่เจอ ครั้นในปี พ.ศ.๒๕๐๗ ทางกรมได้สร้างเขื่อนภูมิพล ทำให้น้ำท่วม ในเขตอำเภอดอยเต่าและอำเภอฮอด ทำให้ราษฎร ๔ หมู่บ้าน คือบ้านซัง บ้านท่าคั่ง บ้านหนองบัวคำและบ้านน้อย ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐาน ณ บ้านแม่กองวะ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ลาน อำเภอลี้ ปัจจุบันอยู่มาได้มีราษฎรชื่อ นายอิน ตามูล (นายอิน ควายเผ่า) ได้มาเลื่อยไม้และหาของป่า และมาพบรอยพระพุทธบาทโดยบังเอิญ จึงได้นำเรื่องดังกล่าวไปปรึกษาคนแก่ในหมู่บ้าน และได้ตกลงกันนำเรื่องดังกล่าวไปปรึกษาครูบาชัยยะวงศา และได้นิมนต์ท่านมา เมื่อท่านมาถึงได้ตั้งจิตอธิฐาน(ว่าไม้) พบว่ารอยพระพุทธบาทที่เจอเป็นรอยพระพุทธบาทของพระพุทธเจ้าโคตรราช และท่านได้ให้ชาวบ้านค้นหารอยพระพุทธบาทของพระพุทธเจ้า จนกระทั่งเวลาเพล ได้มี นายอ้าย พบรอยพระบาท และครูบาชัยยะวงศา จึงได้ตั้งจิตอธิฐาน ก็พบว่าป็นรอยพระพุทธบาทของพระพุทธเจ้า และของพระอโคตรราช และได้นำคณะศรัทธาสักการบูชาด้วยน้ำขมิ้น ส้มป่อย และสั่งว่า ประเพณีปีใหม่เมือง เข้าพรรษา และออกพรรษา ให้มาสร้างน้ำรอยพระพุทธบาทอย่าให้ขาด คณะศรัทธาก็ได้นิมนต์องค์หลวงปู่สร้างวิหารครอบพระพุทธบาท แต่หลวงปู่บอกว่า ไม่ใช่หน้าที่ของท่าน เจ้าของเขามีถ้าถึงเวลาแล้วก็จะมาสร้างเองเพราะยังไม่ถึงเวลา

ต่อมาในวันศุกร์ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๑ คณะศรัทธาบ้านแม่กองวะ นำโดยนายทีก ลาเบา ได้เดินทางไปช่วยงานท่านอาจารย์นิกร ชัยยะเสน ณ อารามพระพุทธบาทแก่งจางตำบลบ้านนา อำเภอสามเงาจังหวัดตาก ได้นำเรื่องรอยพระพุทธบาทที่ครูบาชัยยะวงศาแห่งวัดพระบาทห้วยต้ม มาค้นพบ เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๗ จึงได้นิมนต์ท่านนิกร ชัยยะเสน เพื่อมาดูแลและสร้างวิหารครอบรอยพระพุทธบาทไว้ และได้ทำการฉลอง เมื่อวันศุกร์ที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๑ และได้ทำการฉลองเมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๔๑ ตรงกับเดือน ๙ เหนือ ออก ๑๑ ค่ำ และได้ถือเอาเดือน ๙ ออก ๘ ค่ำ เป็นประเพณีสร้างน้ำพระพุทธบาทดอยถ้ำเป็นประจำทุกปี

6. ห้วยวัด ผาเวียง หมู่ที่ 4

7. รอยพระพุทธบาทขุนหาดและรอยพระพุทธบาทหนองจอก หมู่ที่ 6





รอยพระพุทธรูปขุนหาดและรอยพระพุทธรูปหนองจอก อยู่ที่บ้านผาด้ายเหนือ หมู่ที่ 6 ในเขตอุทยาน
แห่งชาติแม่ปิง เป็นรอยพระพุทธรูปที่ชาวบ้านเคารพสักการบูชา ในเดือน 9 เหนือของทุกปี (เดือนมิถุนายน)